

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2.50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " " " za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci.

Dopis iz Istre.

Akademsko ferialno društvo v Istri je imelo 5. avgusta t. l. zborovanje v Buzetu. Na tem zborovanju je bila sprejeta resolucija, s katero se ne odobruje koraka istrskih državnih poslancev, ki so ga naredili s tem, da so vstopili v Slovensko-hrvaški klub ali, kakor ga kratko imenujejo, Šušteršičev klub v državnem zboru. Zato je „Edinost“ kmalo povedala dijaštvu, da ono ni kompetentno za presojo delovanja državnih poslancev in mu obenem svetovala, naj se rajše uči in ne umešuje v politiko. Mi smo prepričanja, da je dijaštvu prva naloga učenje, a vendar smo tudi mnenja, da se mu ne sme zabraniti vsakega motrenja političkega življenja. Ako bi bilo dijaštvo popolnoma ločeno od političkega življenja, bi bilo, ko bi prišlo v javno življenje, popolnoma brez vsakega političkega znanja. Taki novo nastopivši možje bi ne poznali političkega življenja, kar bi jim zabranilo vsako koristno delovanje za narod. Že to je dovolj vzroka, da moramo odobravati take dijaške nastope in jih upoštevati s preudarkom, ako se nam zde upoštevati vredni, ako ne, dolžnost nam je dijaštvu povedati, zakaj se je prenašlo in zakaj se njegovih zahtev ne more upoštevati. Tako bomo za naš narod dosegli dvojno korist. Vzgojili bomo previdne politikarje, in zbudili bomo v dijaštvu splošno veselje narodnega dela. Nihče naj nam ne podtika, da mislimo s tem odtegniti dijaštvo od njegove prve in glavne naloge, namreč od učenja, ker to smo tudi mi že takoj v pričetku poudarjali.

To nam je dalo povod, da hočemo tudi mi premotriti vstop istrskih državnih poslancev v Šušteršičev klub. Mi poznamo, da zastopajo Istro s slovanske strani v državnem zboru Laginja, Spinčič in Mandič. Vsi trije so že osiveli v boju za narodne

pravice, kateri boj jim je bil in jim je še vedno težak posebno zato, ker ni v deželi dovolj izobraženega in narodno zavednega ljudstva. Zato, vidimo, da so si postavili istrski deželni poslanci kot glavno nalogo pridobitev zadostnega števila narodnih šol. Zato vidimo da poslanec Spinčič neumorno deluje v ta namen tudi kot predsednik istrske C. M. družbe. Tudi drugi poslanci so neumorni v tem delu, saj jih vidimo povsod pri ustanovitvah C. M. podružnic. In sedaj pogledimo, kaj pa Šušteršič, in njegovi privrženci? O teh ne moremo trditi tega, zakaj znano nam je, kako gonjo so uprizorili proti C. M. družbi v Ljubljani, in znano nam je, da so ustanovili ali vsaj dali povod ustanovitvi konkurentnega društva Straža, od katerega pa ne slišimo drugega, kakor da berači tudi okrog naprednega učiteljstva, da ima že 70.000 K nabranega denarja, s katerim bo vzdrževalo celo en otročji vrtec. Kako bodo ti možje skupaj vozili, nam je zagonetka.

Marsikdo poreče, C. M. družba in Straža nimata nič opraviti v državnem zboru. Mi ne bomo sedaj pobijali tega, četudi bi lahko. Obrniti se hočemo na dejstvo, da imata obe družbi vsaj na papirju isti namen: pospeševati narodno šolstvo. Samoobsebi je umljivo, čimveč šol je, temveče število učiteljstva je potreba, a če si hočemo pridobiti to, vemo, da je neovrgljiva potreba, da poskrbimo, da ima učiteljstvo vsaj toliko plače, da lahko preživlja svojemu stanu primerno sebe in svoje družine brez vsakih postranskih zaslužkov. Učiteljska moč mora biti cela in vsa na razpolago šoli, ako hočemo, da bo uspešno delovala v narodno korist. Učiteljska moč, ki mora opravljati še po eno ali več drugih služb, da zamore sebe in svoje preživljati, ni več cela v šoli in nje šolski uspeh je jako problematičen.

Istrske deželne poslance, ki so obenem tudi državni poslanci, smo videli, da so se bili zavzeli, da se je vsaj nekoliko izboljši

šalo žalostno finančno stanje istrskega ljudskošolskega učiteljstva. Kaj pa Šušteršič in njegovi pristaši? Ti so ravno oni možje, ki zabranjujejo kranjskemu učiteljstvu izboljšanje žalostnega finančnega stanja. In zopet nam nastane vprašanje, kako bodo skupaj vozili ti možje?

Tudi tu poroče kdo, da ljudska šola ne spada pred državni zbor, a temu rečemo: Počasi, prijatelj! Ljudska šola je ustanovljena z državnim zak. z dne 14. maja 1869., potem ko je bila z zakonom 1868 iztrgana iz konkordatskih rok. In to vendar je spadalo in še spada pred državni zbor. Možje ki so prepričanja, da je ljudska šola narodu potrebna in koristna, bi radi, da bi se še okrepčala in izpopolnila, a so tudi možje, ki bi radi, potisnili ljudsko šolo pod mačehinsko upravo konkordatskega jarma. Kolikor mi poznamo istrske državne poslance, pripadajo ti k prvim, a Šušteršič in njegovi pristaši k drugim. In zopet se nam sili vprašanje, kako bodo ti skupaj vozili?

Ko je bil postavljen temelj sedanji ljudski šoli (1869), ni bilo v Avstriji še toliko prometnih sredstev, zato je bilo življenje v nekaterih deželah mnogo ceneje kakor v drugih. Državni zbor je pustil določitev plač deželnim zborom, češ, naj ti določijo plače po deželnih razmerah, proti česar so plače po deželah jako različne. Pomnožila so se prometna sredstva, nastala je splošna draginja in cene se le malo razlikujejo po deželnih mejah. Učiteljstvo splošno ne more izhajati s plačami, ki so mu jih določili deželni zbori, a posebno pa neučiteljstvo onih dežel, kjer vladajo možje ala Šušteršič, ki hočejo izstradati učiteljstvo iz golega kaprica, da bi ga spravili pod konkordatski jarem. Živimo v dobi, ko se organizirajo vsi stanovi in organiziralo se je tudi učiteljstvo. Vse učiteljske organizacije so spoznale, da ne bodo učiteljske plače primerno urejene, dokler državni zbor

ne določi, da se ne sme nikdar določiti učiteljskih plač nižje od onih, ki jih imajo državni uradniki XI., X., IX. in VIII. plačilnega razreda. Učiteljstvo je samo spoznalo, da bi nekatere dežele težko zmagovale te stroške, zato je prepričanja, naj bi država prevzela vsaj polovico stroškov za ljudsko šolstvo na svoj račun. Že več let delujejo vse napredne učiteljske organizacije v tem smislu, in zadeva je toliko dozorela, da bomo slišali predlog v tem smislu v državni zbornici. Kam bo potegnil pri glasovanju Šušteršičev klub?

Soditi po dosedanjem delovanju Šušteršiča in njegovih pristašev, bo ta gotovo nasproten. Če se bodo ta čas držali istrski državni poslanci kluba, bodo glasovali s Šušteršičem in s tem pokažejo, da so zadovoljni, da se izstrada tudi slovansko učiteljstvo v Istri. S tem vbijejo slovansko ljudsko šolstvo v Istri, in zatre se že v korenini vsak narodni napredek v Istri.

V pričetku smo že povedali, da poznamo istrske državne poslance kot može, ki so vneti za narodni napredek, a poleg tega vemo, da je v Istri „Slovensko učiteljsko društvo“, katerega član je tudi poslanec Mandič. Vemo, da je to društvo včlanjeno v Zavezi in da je s tem poslanec Mandič obenem član Zaveze in Zaveza se zavzema za zgoraj navedeno ureditev. Iz tega se da sklepati, da so istrski državni poslanci moralno obvezani glasovati za navedeni predlog in nadejamo se, da se ne bodo izneverili, pač pa da prepričajo še Šušteršiča in njegove pristaše, da je le v narodno korist, ako se sprejme imenovani predlog. Ako se to zgodi, vemo, da bo tudi istrsko dijaštvo spoznalo, da se je prenašlo s svojo resolucijo, ako bodo pa postali tudi istrski poslanci dosadanega Šušteršičevega prepričanja, se nadejamo, da „bo tudi „Edinost“ priznala, da je imelo dijaštvo prav. V vsakem slučaju bo imelo dijaštvo

LISTEK.

Slovensko šolstvo v tržaški okolici v dobi konkordata.

Spisal Ferdo Plemič.
(Konec.)

XI. Verouk in verske vaje.

Ni treba poudarjati posebe, koliko važnosti je konkordat polagal na verouk in verske vaje v vseh šolah. Urnik kontovelske trivialke (enorazrednice) iz l. 1829. izkazuje 10 tedenskih ur verouka. Sicer pa naroča neka okrožnica iz istega leta, da morajo kateheti poleg dveh ur verouka na teden (menda za vsak oddelček po dve) razlagati še evangelije. V urnikih vidim tudi eno uro, določeno pouku v ministranci. V nedeljski šoli so verouk učili često posvetni učitelji. Jedva ministrski odlok z dne 2. septembra 1848 nalaga to delo katehetom.

Učenci so morali dnevno k maši, ob praznikih in nedeljah tudi k popoldanski

božji službi. Spremljati in nadzorovati jih je moral učitelj ter tudi krajni šolski ogleda; dušni pastir pa je moral strogo paziti (okrož. l. 1828.), da ta dva vršita tudi v tem pogledu svojo dolžnost, in naznaniti pomanjkljivosti šolski oblasti.

Petkrat v letu so morali učenci k izpovedi, oziroma obhajilu. Izpovedne in obhajilne dneve je bilo vpisati v izpitnem izveščku.

Kako prepojena je bila vsa vzgoja s konfesionalnim duhom, priča odlok c. kr. dvorne studijske komisije z dne 24. aprila 1830., št. 1656., ki prepoveduje nekatoličanom imeti katoliških staršev otroke v reji, jih vzgojevati in poučevati. V l. 1848. so te čvrsto napete vajejti odnehale. Ministrski odlok t. l. priporoča n. pr., naj se obisk šolske maše ravna po starosti in zdravju učencev, letnih časih, krajevnih razmerah itd. To je, ozir je jemati tudi pri izvrševanju verskih vaj na higieno.

XII. Počitnice, šolski prazniki, higiena.

Počitnice so trajale pet tednov, ki so se razdelile na štiri tedne velikih jesenskih počitnic in en teden velikonočnih počitnic.

Šolsko leto se je pričelo z novembrom, končalo s 1. oktobrom. Vendar po ministrski odredbi z dne 3. avgusta 1848. pouk tudi v jesenskih počitnicah ni smel popolnoma prenehati, vsak dan naj se kaj malega stori. To sicer ni dolžnost učiteljev, vendar je pričakovati itd. . . Nevarnosti, da bi šolmašter lenobo pasel in se preveč odebelil, tedaj ni bilo.

Šolski praznik je bil tudi cesarjev dan, ki se je primerno praznoval.

V higieničnem oziru so bile takrat in so deloma še danes naše okoliške šole nekoliko zanemarjene. Telovadba je še danes na naših okoliških šolah neznan predmet, dasi že ministrski odlok iz l. 1848. dovoljuje učiteljem poučevati mladino v telovadbi — brezplačno seveda.

Okrožnica l. 1829. priporoča redko rabo telesnih kazni. Okrožnici l. 1846. in 1857. priporočata, naj učitelji okoliško šolsko mladino navajajo na snago.

To je menda prilično vse, kar so ukrenili glede higiene v konkordatski dobi, ki je pač skrbela za izveličanje duše, a manj za zdravo telo.

Sklep.

Naj mi oprostite ta in oni, ki je zapazil tuintam kakšno pomanjkljivost. Uverjen naj bo, da sem se pripravil vestno k spisovanju tega zgodovinskega obrisa, a kakor meni, bi tudi drugemu često pomanjkvalo pripomočkov, ki leže bogzna kje. Pribijem pa, da nisem v vseh teh poglavjih trdil niti ene, ki bi zanje ne znal navesti dneve in številke tozadavnega uradnega spisa. Zanesljivost mi je bila vzor. Kdor bolje ve in zna, komur so na razpolago še bolj obširni podatki, ta naj stopi čvrsto za mano in preko mene. Saj je le to moja srčna želja, da bi zraslo iz vrste takih in sličnih razprav ono, kar niti naši italijanski sodeželani nimajo, namreč — popolna zgodovina slovenskega šolstva v Trstu. Prežet te želje, odlagam pero, da o priliki in v istem predmetu primem zopet zanjel

lep nauk, kako je presojati postopanje državnih poslancev, in dobilo bo več politiške zvedenosti.

Maierjevci.

Resnico samo piši vestni zgodovinar!
A. Aškerc.

IV.

Nadzornik Majer je torej poslal nekaterim ljubljanskim učiteljem grajalna pisma pod firmo c. kr. mestnega šolskega sveta, ki je uradna oblast iste inštanace kakor so c. kr. okrajni šolski sveti.

Najznačilnejše pri tem predrzmem Maierjevem koraku je to, da je učiteljem dal pisma dostaviti dne 15. julija, koje je bilo šolsko leto že sklenjeno, ko ni torej nihče izmed prizadetih mogel več zahtevati višjega nadzorstva, da bi mu bilo mogoče izpričati ob nepristranski in objektivni sodbi deželnega šolskega nadzornika svojo nedolžnost in Maierjevo nepravilnost. Maierjeva predrznost je tako gorostasna, da je dne 15. julija 1911 podal tisti papir celo nekemu učitelju, ki ga je inspiciiral meseca novembra 1910. Rabil je torej devet mesecev, preden je stresel svojo jezo nad učiteljem, ki presega po svoji izobrazbi devet Maierjev, ter mu onemogočil braniti krivično užaljeno stanovsko čast.

Ker Maier v tistih grajalnih papirjih citira in učiteljem v spomin kliče § 121. dokončnega šolskega in učnega reda, smemo misliti, da pozna tudi druge paragrafe, ako se ni naučil samo tistih, ki dajejo njemu oblast! Zato pa hočemo mi njega in javnost opozoriti na nekatera zakonita določila, ki govore učitelstvu v prid in ki naravnost zahtevajo, da vržemo Maierja pod paragraf, ker zlorablja svojo uradno oblast in krši zakon!

§ 118. dokon. š. in u. reda govori, da uživajo učne osebe kakor uradne osebe popolno zakonito varstvo oblasti. — Okoristiti se te določbe je v našem primeru prizadetim učiteljem nemogoče, ker so dobili pismeno grajo, ko so bili njihovi razredi zaključeni, ko jim torej tudi v novem šolskem letu ne bo mogoče zahtevati varstva oblasti, ker njihovih letošnjih razredov v isti sestavi ne bo nikoli več! Vsaka nova inšpekcija pojde torej na nov račun. Splošno našo trditev o podlih dušah in o podlih sredstvih specifikujejo dejstva sama. Maier je mislil: Vsekam jih zadnji hip, da jim ne bo kazalo nič drugega nego spraviti udarec! — In res! Enemu izmed prizadetih učiteljev je vročil šolski sluga Maierjev viš 15. julija popoldne, ko je sedel v prijateljski družbi na nekem ljubljanskem restavracijskem vrtu. Huda preskoči vsak plot.

Vzlic temu svetujemo tovarišem, naj branijo svojo čast, v kar so opravičeni in dolžni storiti po analogiji II. odstavka § 119. dokon. š. in u. reda.

Pozivljamo člane mestnega šolskega sveta, naj energično pozovejo Maierja na odgovor! Na podlagi tega, kar smo doslej povedali o Maierju, jim bo to lahko; tem lažje jim pa bo to z ozirom na dejstva, ki jih navajamo danes.

Maier graja enega učitelja, ki ga je inspiciiral samo pol ure pri nemščini; graja učitelja, ki je dobil lani pohvalni dekret; graja enega, ki ima srednješolsko izobrazbo, izpit za meščanske šole, ki je bil okr. šolski nadzornik ter je priznan strokovnjak in pedagoški pisatelj, in graja učitelja, ki ima meščanski izpit in izpit za pouk gluhonemih. Večje šušmarske napihjenosti si ne moremo misliti od človeka, ki ima sam na vesti renitentno upornost proti svojem nekdanjemu voditelju na mestni nemški deški ljudski šoli!

Ali pa morda mislite, da se je to discipliniranje zgodilo in izvedlo tako kakor zahteva zakon? Kaj hoče Maierjevec zakon! Zakon ni zato, da bi se mu naklanjal prazni klas, ki njega sijajno plesnivost markantno označuje uradna kvalifikacija, shranjena na c. kr. okr. šolskem svetu v Postojni!

Vse poklicane faktorje opozarjamo na zakon z dne 29. aprila 1873, dež. zak. št. 22, ki govori o strahovanju in odstavljanju učnega objekta. Te zakonite določbe naj si člani c. kr. mestnega šolskega sveta dobro in trajno vtisnejo v spomin in naj pri prvi priliki pokličejo Maierja na odgovor. C. kr. mestni šolski svet je šolska oblast, ki mora paziti — kakor vsaka druga oblast — da je popolnoma nesposobni

ljudje z avtokratsko naturo ne oropajo avtoritete in ji ne vtisnejo pečata pristranosti in demagogije! To so člani c. kr. mestnega šolskega sveta dolžni ugledu te šolske uradne korporacije in svoji časti. Njihova čast jim mora braniti, da ne sedejo več k eni mizi s človekom, ki je za svoj posel nesposoben, ki ignorira zakonita določila, ki tira ljubljansko ljudsko šolstvo v propast in ki tudi ne izvršuje svojih uradnih dolžnosti, ampak samo šikanira učitelstvo. Pri prvi priliki naj vprašajo Maierja, ali pozna § 50. ravnokar citiranega zakona, ki pravi: „Preden se kakemu udu učiteljskega stanu prisodi kaka strahovalna kazen, se mora dejanje pismeno ustanoviti in obdolženemu naznaniti, da se opraviči. — Ako se obdolženi ustno opraviči, se morato v zapisnik zapisati. Če (ustno ali pismeno) opravičenje zadoštuje, naj se to obdolženemu pismeno naznani.“

Ker senizgodiloni tipičice tega, kar zahteva zakon, so vsi Maierjevi papirji neveljavni. Lahko mu jih vržejo nazaj v obraz ali na kak primernejši kraj! Maierja pa je treba poklicati na odgovor! To je naša zahteva, ki jo bomo ponavljali toliko časa, dokler ji ne ugođe!

Maierja pa je treba tudi vprašati, kako opravlja svojo nadzorniško službo. To vprašanje je opravičeno z ozirom na § 1. min. raz. z dne 18. maja 1869, št. 140/pr, in z ozirom na § 29. zakona z dne 25. februarja 1870, dež. zak. št. 11. — § 1. imenovanega zakona pravi: „Okrajni šolski nadzornik se mora o stanju ljudskega šolstva v svojem uradnem okraju natanko prepričati, na izboljšanje in pospešitev šolstva z vso močjo delovati in osobito skrbeti za to, da se prenapolnjeni razredi razdele, obstoječe šole razširijo in nove ljudske šole ustanove. Nadalje mora javne in zasebne ljudske šole kar najpogostejše nadzorovati in v smislu dotičnih predpisov šole obiskovati.“ V enakem smislu govori tudi § 29. (I. odstavek).

Kako razumeva Maier izboljšanje in pospešitev šolstva, to smo dokazali v prejšnjih člankih. Kako se pa natanko prepričuje o stanju šolstva in kako šole najpogostejše nadzoruje, to vemo takoj, ako pomislimo, da je Maier kot nadzornik „zaradi bolezn“ skoro vedno na dopustu! Slavni Karel Simon se je v par mesecih, ko je nadomeščal bolnega nadzornika Turka, tako upehal, da sedaj ni več sposoben za nadzornika; Maier, nadzornik ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol — dasi sam nima izpita za meščanske šole — ki je vedno zaradi bolezn na dopustu, pa je še vedno dober za inšpektorja! Kdor more razumeti to logiko, pa jo naj razume!

Ako Maier inšpicira razred povprečno po pol ure, je to že veliko in zadostuje, da napravi o učitelju sodbo. Da je v takih razmerah njegova sodba konfuzna in krivična, je popolnoma umljivo. Dokaz: V nekem razredu je inšpiciral računstvo pol ure, potem je pa napravil sklep na uspehe vse dotične šole, češ, da je računstvo na tej šoli že nekaj let komaj zadostno in da se ustno računstvo v obče premalo goji — ko ustnega računstva sploh izpraševal ni!

Od takih inšpekcijskih poročil se zdrava pamet obrača s primernim zaničevanjem!

Svoj posebni namen pa kaže Maier tudi s tem, pa prihaja na inšpekcijo tikoma pred zaključkom šole (letos 13. in 14. julija), a svojo visoko inteligenco dokumentuje s korekturami v dnevniku, kjer zadnji dan šolskega leta razredni učitelj seveda ne more nič drugega napisati nego ponavljanje. Ako se je lani zavzemal za risanje z barvami, letos jim je pa napovedal vojno, če so bili doslej začetek in konec njegove pedagoške modrosti formulirani stavki, letos jim pa razglasa pogin — je to dokaz samo njegove zmedenosti in absolutne nesposobnosti in je to obenem obsodba tiste oblasti, ki je napravila bolnega človeka za nadzornika in ga še vedno drži na tem mestu!

Rajni Pirker je imel o Maierju drugačno mnenje. Ko se je priporočal za naslednika po bivšem okrajnem šolskem nadzorniku Spintretu, se je Pirker izrazil: „Solcher Inspektor bin ich schon satt!“

Pirker, oglasi se zopet! Žaklič Maierju in Maierjevem z grmečim glasom: V p e n z i o n !

Da niso kvalifikacije takega človeka nič vredne, je jasno kot beli dan. Nanje se ne more in ne sme ozirati noben pameten človek in se faktično tudi ne! — Styasnega je raztrgal do samih cap — Stiasny je postal okr. šolski nadzornik. Nekega ljubljanskega učitelja, ki ga notabene še poznal ni, je ogloidal do kosti — dotičnik je postal vadniški učitelj Nadučitelja Škrbinca je obdelal do usmiljenja božjega — Škrbinec je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem! In tako dalje! Nobene treznosti, nobene razsodnosti, nobenega preudarka! O neki učiteljici, ki je prosila podpore, sa je izrekel: Podpore je sicer potrebna, čeprav je slaba učiteljica! — To se pravi: če je le mogoče, ji bom škodoval. — Sicer pa ni mogoče kaj drugega pričakovati od človeka, ki nima sam o sebi nobene stalne misli, ki ne more niti kot šolnik niti kot značaj služiti podrejenemu učitelstvu za zgled. Maier je igral že vse barve, kolikor jih zamore kranjska politika: nemškutar, liberalce, klerikalec, kar kdo hoče, kar bolje kaže! Naša sodba o njem je sklenjena!

Napredno učiteljstvo se ne boji nobenega nadzorovanja, ampak zahteva, da je vsako pravično, pošteno, strokovnjaško! Zato pozivljamo deželno šolsko oblast, naj od slej ona opravlja šolsko nadzorstvo nad ljubljanskim šolstvom, dokler ne pride na Maierjevo mesto mož, ki bo na svojem mestu!

Z Maierjem stran — to je sedaj naša zahteva, ki jo naglašamo v interesu šolstva!

Naš material še ni izčrpan. Ampak za enkrat bodi dovolj! Tudi Gabršek naj si zapomni, da stoji tik za Maierjevim hrbtom in da bo tudi on še dajal odgovor za policijsko vohanje po farovžih in za besede, ki jih je kričal letos meseca marca na ljubljanskem Grabnu! Vsi Maierjevci, kolikor jih še slepmiši v kranjskem šolstvu, naj vedo, da ne bomo prizanašali nikomur, ki ne umeva svojega posla! Časi hlapčevanja so minili; mi nečemo niti protekeji niti potajevanja: resnica in pravica naj govori vedno in povsod prvo in zadnjo besedo!

In morala? Maierjevci naj si jo dobro zapomnijo: Ne kliči vraga!

Položaj našega stanu in pota naraščaja.

Referiral na zborovanju učiteljskih abiturientov 17. julija t. l. v Ljubljani učitelj Ivan Dimnik.
(Dalje.)

Aktivni naraščaj.

Premotriti nam je tudi stanje aktivnega našega stanovskega naraščaja, če hočemo ostati konsekvntni.

Tudi naraščaj, ki je vstopal v stanovske vrste, se je prepuščal preveč samemu sebi. Odpraviti je v tem oziru v prvi vrsti glavne hibe.

Ta naraščaj, ki je do danes vstopal v stanovske vrste, je prihajal v te čisto popolnoma neinformiran o marsikaterem stanovskem in drugem vprašanju in je posegal v delo, ki ga teoretsko ni proučil.

Jaz stojim na stališču, da je predpogoj aktivnemu delu temeljit teoretski študij, ker le na ta način je mogoče izpopolnjevanje stroke, le na ta način je mogoče pridobivanje iniciativnih idej; takojšnje aktivno delo — brez vpogleda na polje, na katerem se deluje, pa vodi v mehanizem in čisto v zaostalost in otrplost — brez napredka.

Zatorej stojim na stališču, da nam našega stanovskega naraščaja ni takoj uvajati v naše stanovske strokovne organizacije, temveč ga je potreba uvesti v neko medorganizacijo, ki ima za smoter proučevanje stanovsko-strokovne organizacije, stanovsko-strokovnih stremeljenj in proučevanje splošno kulturno-narodnih vprašanj.

Obzorje našega naraščaja potrebuje najpoprej poglobljenja in izpopolnjevanja načel in prepričanja, ne pa takojšnjega aktivnega dela, ki bi se vršilo v tem slučaju brez trdnega temelja, brez načel in prepričanja — brez smotra!

Moramo si pač pomagati na ta način, dokler nam šola ne daje tega, kar nam je nujno potrebno, če hočemo v duhu sodelovati s kulturnim svetom.

Najlažje bi bilo realizovati to idejo potom tiska, da bi si ustvarili torišče, od kjer bi se teoretsko-kritično premotrivala vsa naša narodna, stanovska, strokovna in splošna kulturna vprašanja z zgodovinsko preglednega in stanovskega stališča.

Toda to pojde za danes pač še težko, da bi si ustanovili lasten list, ki bi imel nalogo uvajati naš naraščaj na vsako polje kulturnega sveta in tako dovajati do temeljitega reševanja stanovskih in strokovnih vprašanj v naših tozadevnih glasilih in ostati bomo morali pri realizaciji te ideje skromnejši.

Kakor se je starejšemu učitelstvu pečati z reševanjem strokovnih vprašanj, tako se je pečati naraščaju s temeljnimi kulturnimi vprašanji v splošnem na vsakem polju, da si pridobi trdnega temelja ali temeljite splošne izobrazbe, ker sem mnenja, da ima pedagoška veda temeljiti na rezultatih moderne vede vsakega polja.

Do danes pa se je samoizobrazba naraščaja pretesno oklepala strokovnih mej.

Zbuditi močno kulturno gibanje med učiteljskim naraščajem, se nam predočuje vedno očitnejše in kaže se nam nujna potreba — organizovati v to svrhu k skupnemu delu ves učiteljski naraščaj.

Važno nalogo te organizacije vidim v vzgoji za stanovsko in strokovno delo, kakor tudi za narodno socialno delo.

Gojitev in uvajanje k vsestranski splošni izobrazbi; gojitev stika in nadziranje učiteljskega gibanja k zasmotrenemu delu; podpiranje učiteljskega naraščaja v moralnem in duševnem oziru; prirejanje zborovanj naraščaja — podobno današnjemu — to bi bilo delovno polje našega gibanja.

Pri nas je velika napaka pri vzgoji ta, da se enači vzgojno postopanje srednješolca in učiteljskega, medtem ko občutno lahko spoznavamo, da nam primanjkuje one vzgojne dobe, ki jo inteligent dobi z akademiškim študijem. Medtem ko naša izobrazba napravi velik skok k takojšnjemu strokovnemu študiju, zaostane daleč v ozadju naša vzgoja in ne koraka vzporedno z izobrazbo.

In prepričan sem, če si ta nedostatek odpravimo sami z ravnokar obravnavanim organiziranjem, da ne posezamo s tem v področje nobeni dosedanjih naših organizacij, temveč da s tem le izpolnimo vrzel, ki do danes še ni bila izpolnjena v našem stanovskem organizmu in brez katere ni upati vednega poživljenja in napredovanja našega stanu.

Našemu stanovskemu gibanju ne bo nikdar škodovalo, če se pojavljajo kulturne struje, ki se izkušajo uveljaviti v stanu.
(Konec.)

Avstrijsko društvo učiteljev in učiteljic.

Učiteljsko društvo Mariborske okolice je dne 3. t. m. sklenilo sledeče: V pričo tolikih in mnogoletnih prevar glede pravične regulacije učiteljskih plač spoznava učiteljstvo, da je njegovo edino upanje le mogočna in enotna, vso Avstrijo obsegajoča organizacija, kakor jo imajo drugi stanovi, pred vsem naši gospodje nadzorniki, vsi uradniki, rokodelci, obrtniki i. t. d. Zaraditega se obrača učiteljsko društvo Mariborske okolice do vodstev „Zaveze“ in „Lehrerbunda“ z nujno prošnjo, naj ukrepejo potrebno, da se v doglednem času združijo vsa obstoječa velika učiteljska društva tudi v mogočno „Avstrijsko društvo učiteljev in učiteljic“, ki bi kot tako stalo na strogo internacionalni podlagi in bi zastopalo edino le stanovske, posebno materialne zadeve avstrijskega učiteljstva.

Kako je s petletninami na Goriškem.

Komen, 20. avgusta.

Na poziv tovariša y v 33. šte. tega cenjenega lista, ki se bavi z zakonom z dne 14. januarja 1906. dež. zak. šte. 10., za pokn. grofijo Goriško-Gradišansko, čutim

dolžnost odgovoriti, ker sem prevzel nalogo od učiteljskega društva za sežanski okraj to zadevo tirati, če treba, do upravnega sodišča in — tam sem s svojo vlogo danes! Med drugimi navaja tovariš y tudi mene, ki mu je c. kr. okr. šol. svet sežanski zavrnil prošnjo za priznanje 4. petletnine po dovršenem nepretirganem dvajsetletnem službovanju, ki mi pritiče po dež. zakonu z dne 6. oktobra 1900 odnosno z dne 21. decembra 1901, ker člen V. zakona z dne 14. januarja 1906. jasno to govori. Obrnil sem se poprej tozadevno do raznih juristov, ki so potrdili, opravičenost naših zahtev. Zato sem se proti odloku okr. šol. sveta sežanskega, ki je zavrnil mojo prošnjo, pritožil na deželni šolski svet in potem na naučno ministrstvo in ker ni tudi to ugodilo moji pritožbi, sem izročil celo zadevo odvetniku dr. Kovarčiču v Trstu, da naredi pritožbo na upravno sodišče. Upati je, da okolo novega leta dobimo rešitev.

O tem postopanju sem obveščal tovariše privatno, oziroma v učit. društvu; vzel sem za nepotrebno razglašati razsodbe višjih instanc v časopisih, posebno ker so bili prepričani, da razsodbe dež. šol. sveta in ministrstva bodo enake razsodbi okrajnega šolskega sveta, ter da je bilo le iz formalnih ozirov potrebno hoditi to pot.

Istina je, da se v okrajnih šol. svetih opirajo le na § 9 dež. zakona z dne 14. januarja 1906., kakor piše tovariš y, na apostrofiranje delovanja učiteljskih zastopnikov pa v tej zadevi ne morem odgovoriti.

Josip Štrekelj.

Državna obrtna šola v Ljubljani.

Višje obrtništvo, ki se loteva težjih nalog, ki se bliža umetnosti ter jo tuintam tudi obsega in ki zaradi tega zahteva temeljiteje in fineje strokovne izobrazbe, je našemu ljudstvu še skoro docela neznano. A tudi na tem polju potrebujemo svojih ljudi, če se hočemo tujinstva vsaj kolikor toliko otresti. In v tem smislu opozarjamo slovenske starše, ki imajo otroke, kažejo veselje in nadarjenost za višje obrtništvo, opozarjamo pa tudi odrasle, ki se hočejo izpopolniti, da se dosedanja c. kr. umetno-obrtna šola v Ljubljani s pričetkom prihodnjega šolskega leta, to je jeseni, preosnuje v c. kr. državno obrtno šolo stavbne, mehaniško-tehnične, elektrotehnične in umetno-obrtno smeri, ki bo našim razmeram in potrebam bolj ustrezala.

Nova obrtna šola bo imela šest oddelkov, in ti bodo:

1. stavbno-obrtna šola,
2. strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo,
3. javna risarska in modelirska šola za mojstre in pomočnike,
4. enoletni mojstrski kurz za mizarstvo,
5. ženska obrtna šola za belo šivanje, za šivanje oblek in umetno vezenje,
6. kurzi za izobrazbo učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah.

1. Stavbna obrtna šola ima namen, podajati pomočnikom in mojstrom zidarske, tesarske in pa kamnoseške obrti ono znanje in spretnosti, ki so podlaga za uspešnejše delovanje in obrtovanje. Osobito je temu oddelku odločena tudi naloga, pripravljati in usposobljati za zakonito predpisane mojstrske izpite.

Šola obsega pripravljalni, prvi in drugi tečaj. Kot redni učenec more vstopiti v pripravljalni tečaj prosilec, ki je star 17 let in se izkaže z učenim izpričevalom zidarske, tesarske ali kamnoseške obrti, poleg tega pa s toliko znanjem, da more šolo z uspehom obiskovati. Vobče se zahteva znanje, kakršno se pridobi z obiskom dvorazredne obrtno-nadaljevalne šole.

V prvi tečaj se sprejemajo poleg takih učencev, ki so uspešno dovršili pripravljalni tečaj, tudi pomočniki, ki se izkažejo s primerno višjo, pripravljalnemu tečaju enakovredno izobrazbo.

V drugi tečaj se sprejemajo samo taki učenci, ki so prvi tečaj dovršili z ugodnim uspehom.

2. Strokovni šoli za lesno in kameno kiparstvo je namen, izvežbati obiskovalce za lesno in kameno kiparstvo s posebnim ozirom na cerkvene potrebe.

Šola obsega tri razrede. Za sprejem v prvi razred je potrebno, da je prosilec 1. dosegel 14. leto svoje starosti ali da jo bo dosegel še v teku dotičnega leta, v katerem je bil sprejet, in 2. da je dovršil z zadostnim uspehom dva razreda kake rokodelske šole ali 3. razred meščanske šole ali 3. razred kake srednje šole. (Pri učencih, ki prestopijo iz gimnazije, se neugodni redi iz latinščine in grščine ne jemljejo v poštev.)

Za vstop v kak višji razred mora prosilec s sprejemnim izpitom dokazati, da ima ono znanje in one spretnosti, ki odgovarjajo vsaj učenemu smotru prejšnjega razreda, oziroma prejšnjih razredov.

3. Javna risarska in modelirska šola daje samostojnemu obrtniku, pomočniku in absolviranim učencem zavoda priliko, da se vadijo v risanju in modeliranju, v kopiranju in izumljenju umetno-obrtnih stvari.

Prosilec se mora izkazati, da je ali zaposlen pri kakem obrtniku ali samostojen obrtnik.

4. O enoletnem mojstrskem kurzu še ne vemo nič natančnejšega povedati.

5. V ženski obrtni šoli bo v vsakem imenovanem treh oddelkov pouk trajal dve leti.

6. O kurzih za izobrazbo učiteljev na obrtno-nadaljevalnih šolah se podrobneje določila vsako leto neposredno naznanjajo šolskim vodstvom ter razglašajo po listih.

Stanujejo in hranijo se učenci in učenke izven zavoda po mestu. Pri izbiranju stanovanja je treba največje previdnosti; ker ravnateljstvo boljše in zanesljiva stanovanja pozna, svetujemo staršem, da se v tej zadevi obrnejo do ravnateljstva, ki je drage volje pripravljeno, jih s svojimi izkušnjami podpirati.

Ubožni, a prav pridni učenci utegnejo dobiti kakih podpor; toda odločno svarimo, da se kdo že naprej zanaša nanje.

Ker še nista program in učni načrt za novo državno obrtno šolo definitivno odobrena in ker še ni mogoče določiti dneva otvoritve, bo ravnateljstvo vse potrebne podatke o pričetku šole in o vpisovanju svoječasno objavilo po listih.

Ženska visoka šola.

Tako visoko šolo bodo res ustanovili že letošnjo jesen, in sicer v Lipskem. Stavil se je že kuratorij, čigar član je sedanjí rektor lipske univerze.

Naloga, ki jih bo imela visoka šola, so dvojne: predvsem naj da ženi temeljit znanstveni pouk, kako more najboljše izvrševati dolžnost matere-vzgojiteljice, obenem pa naj ženi tudi nudi temeljite znanstvene izobrazbe, ki bi jo usposabljaale za vstop v razne državne in druge službe. Z eno besedo: ta visoka šola naj bi bila višje socialno-pedagoško učilišče žene. Stoji torej višje nego znani ameriški in angleški „Colleges“ za žene ali pa posamezne ženske fakultete, kakor je medicinska fakulteta v Petrogradu. Ta šola hoče podati ženam izobrazbo, ki bi bila primerna ženski naravi, ki jo pisateljica H. Goldschmid karakterizira takole: „Žena je od narave določena, da je oskrbnica in vzgojiteljica človeštva“. Nova šola hoče žene privedi k spoznanju te vzgojevalne misije v rodovini, občini in državi, hoče postaviti naravni poklic žene na primerno kulturno višino.

Predavanja, ki so naznanjena, se dele v tri skupine: I. Splošna izobrazba (uvod v filozofijo, zgodovino filozofije, etika, estetika, zgodovina literature in umetnosti, biologija, fizika in kemija). — Vzgojeslovje (psihologija otroka, zgodovina vzgoje, vzgojni problemi s posebnim ozirom na ženski spol, skrb za zdravje v šoli in doma). — III. socialna izobrazba (splošno narodno gospodarstvo, zgodovina ženskega vprašanja, socialno delo žene, pravno stališče žene, zgodovina političnih strank, uvod v državno-znanstvo). Poleg tega se bodo odprli posebni kurzi, ki se bodo pečali z razvojem otroškega duševnega življenja in tudi s humanitarnimi institucijami.

Predavanja bodo pristopna vsem ženam, ki so dosegle 18. leto. V kurze pa se bodo sprejemale le na podlagi maturitetnega izpričevala srednje šole, učiteljske ali liceja.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj je zborovalo dne 6. t. m. v Dobovi. Udeležba je bila topot slaba. Nekateri člani so sicer popolnoma opravičljivo izostali. Pač pa je čudno slišati, ako se učitelj, nastavljen v kraju, kjer se vrši sestanek, zborovaju odtegne. Za tak slučaj je ogorčenje opravičeno. Vršilo se je zborovanje po običajnem vzporedju. — Tov. naduč. Pečnik nam je poročal o zborovanju „Zaveze“ v Trstu. Predavanje je pa izostalo zaradi pomanjkanja časa in hude vročine. Prihodnje zborovanje se vrši 5. novembra v Rajhenburgu.

Književnost in umetnost.

Slovenska umetnost v Trstu. Slovenci v Trstu ustanove stalno umetniško razstavo slik in kiparskih del. S 24. avgustom so že najeti pripravní prostori v središču Trsta in upati je, da se kakih 14 dni pozneje razstava že odpre. Svojo udeležbo je priglasilo že veliko slovenskih umetnikov-slikarjev, kakor tudi kiparjev. Poleg tega so obljubili tudi že nekateri neslovenski umetniki, da bodo za posamezne sezone pošiljali svoje umotvore na stalno tržaško razstavo. Slovenci ustanove v Trstu tudi slikarsko in kiparsko šolo. Šola se prične koncem meseca septembra ali pa najpozneje s prvim oktobrom in bo trajala celo zimo do druge polovice pomladi.

Politiški pregled.

* **Dolgovi Avstrije** so znašali koncem 1. 1910: splošni državni dolg 5.199.884.244 K 27 stot.; dolg v državnem zboru zastopanih kraljestev in kronovin 6.911.565.708 K 63 st.; skupno torej 12.111.449.052 K 90 stot. Od te ogromne vsote moramo plačevati na obrestih 477.844.862 K 64 stot. — Pa naj reče še kdo, da nismo — moderna država.

* **Križa v vojnem ministrstvu.** „N. W. Tagblatt“ poroča da se sprememba v vojnem ministrstvu izvrši dne 18. septembra. Naslednikom barona Schönaicha bo imenovan general Krobotin. „Arbeiter Zeitung“ pa pravi, da se izvrši izprememba šele okolo novega leta, ker bi se hotelo sedaj pomašiti vsa nasprotstva v visokih vojaških krogih, da se s tem prepreči škandal, ki je itak že prevelik.

* **Napredovanje socializma v Nemčiji.** Prihodnji nemški socialno-demokratski kongres se bo vršil v Jeni. Govoreč o programu tega kongresa pravi „Vorwärts“, glavno glasilo nemških socialistov, da se je v tekočem letu vpisalo v socialno-demokratsko stranko 115.000 novih članov.

Proti klerikalcem v Belgiji. V Bruslju se je 15. t. m. vršila velikanska demonstracija. Izpreved, ki so ga priredili socialisti in liberalci za volilno pravico in protest zoper pluraliteto je bil ogromen. Udeležbo cenijo na 250.000 oseb. Izpreved se je začel pomikati ob pol 11. Na čelu nosi deset jezdecev rdeče in modre zastave in embleme, pozivajoče na boj za splošno in enako volilno pravico in zoper klerikalne šolske postavbe. Izpreved se vali preko bulvarov, mimo mestne hiše, ljudske doma (Maison de Peuple) do parka v predmestju St. Gille. V senziškem parku so otvorili ljudski tabor mnogostevini koncerti socialističnih in svobodnomiselnih godb. Nato so s šestih tribun pozivali socialistični in svobodnomiselni govorniki na boj za splošno in enako volilno pravico in zoper klerikalno vladu. Dostojna manifestacija je napravila na vse belgijsko prebivalstvo globok vtisk.

Kranjske vesti.

—r— **Shod narodno-radikalnih abiturientov v Postojni.** Vabimo vse nar.-rad. abituriente na drugi shod narodno-rad. abit., ki se vrši 1. in 2. sept. v Postojni po sledečem vzporedju: Prvi dan: Od pol 4. uri otvoritev shoda. Sledi predavanje: Gimnazijska leta. (Tov. France Lipah.) Drugi dan (dopoludne): Ob 8. uri sestanek zaupnikov. Ob 9. uri se predavanja nadaljujejo: Realec kot bodoči tehnik. (Tov. Hinko Prelovec.) Dijak v narodnem vprašanju. (Tov. Andrej Lah.) Popoludne: Nar. gospodarstvo in radikalizem. (Tov. Jeraj.) Zvečer prijateljski sestanek v Hotelu National. Pripravljali odbor za shod nar.-rad. abit.

—r— **Na kranjski kmetijski šoli na Grmu** se prične celoletna in zimska šola novembra meseca. Za kranjske mladeniče je razpisanih 20 brezplačnih mest. Plačujoči učenci plačujejo v letni šoli 300 K na leto v zimskem tečaju pa 150 K. Prošnje za sprejem in za ustanove je poslati ravnateljstvu imenovane šole do 15. septembra t. l. Tam se dobivajo tudi natančnejša pojasnila.

—r— **Poročil se je tov. Leopold Levstik,** nadučitelj v Krškem, z učiteljico Vlastimilo Peršlovo. Čestitamo!

Štajerske vesti.

—š— **Kokarje.** Pišejo nam: Pristaši Kmečke zveze so glasom zadnjega „Slovenskega Gospodarja“ vendarle zmagali pri občinskih volitvah in to na celi črti. V bistvu nimamo mi slovenski učitelji nič proti temu veselemu dogodku. Dodobra smo narereč prepričani, da je takomenovana Kmečka zveza le nekaj gluhih ter slepih aparat v dosego samopašnih, starajudovskih idealov naše novodobne duhovščine. — Tudi okolnost da se nepristransko, edino le v prid in blagor našega teptanega ter zaničevanega ne samo slovenskega kmeta, temveč celokupnega slovenskega naroda posvečeno delovanje slovenskega učiteljstva primerja z divjo agitacijo liberalnih priganjačev, nas takisto ne vznemirja. Docela smo se namreč že navadili takih ter enakih neotesanih izbruhov. Zaključimo le še samo z našim božjim učeniškim: „Oče odpusti jim, saj ne vedo kaj da delajo!“ — Boli nas edino le samo to, da je s to zmago ugasnila za zmeraj slava občine Kokarje, ki se je dosedaj tako možato ter neustrašeno borila za pravice našega zasramovanega, našega milega sloveskega jezika. Tožna nam majka!

—š— **Roditeljski sestanek** — petnajsti — se vrši v nedeljo, dne 27. avgusta t. l., po večernicah v Čadramu pri Konjicah. Predaval bo gospod dr. A. Schwab iz Celja: „Nekaj o boleznih v poletnem času“. Tovaršice in tovariši sosednih šol, dobrodošli!

—š— **Izlet na Ivančico!** Učiteljsko društvo za ormoški okraj priredi dne 1. in 2. septembra t. l. izlet na Ivančico (1060). Odhod v Ormožu dne 1. septembra z brzovlakom ob 4. uri popoldne. Vožnja z vlakom čez Čakovce in Varaždin. Prihod v Ivanec ob pol sedmih zvečer. Tam prenočevanje. — 2. septembra zaran na Ivančico (3 ure hoda — lahka pot — tudi za dame). Opoldne vrnitev z gore in skupen obed v Ivancu. Zvečer z vlakom nazaj. Prihod v Ormož ob 11. po. noči. Vsi stroški (vlak, večerja, prenočišče, vodniki na goro, obed) bodo znašali za osebo 12—15 K. Tovarši in tovarišice, ki se iz drugih okrajev, eventuelno želé tega izleta udeležiti, naj se takoj javijo pri podpisnem, kajti do 29. t. m. mora isti že naznaniti številno izletnikov tovarišu-učitelju v Ivancih, ki ima tam vse potrebno oskrbeti. V Ormožu, 23. avg. 1911. Josip Rajšp, t. č. predsednik.

Goriške vesti.

—g— **Poročilo o ožji in pomnoženi seji c. kr. okr. šolskega sveta sežanskega dne 14. in 16. avgusta 1911.** Overuje se zapisnike prejšnjih sej. Sklene se predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu v definitivno imenovanje sledeče: Antona Merviča, nadučiteljem v Povirju; Ivana Benkota za Štjak; Josipa Macarola za Tomačevco; Josipa Pahorja za Sežano; Valentina Trčona za Volčji grad; Ivana Furlana za Temnico; Mileno Žagarjevo za Lokev; Ano Macarolovo za Sežano. Tovaršiu Stanku Vičiču se podeli trimesečni dopust. Prošnjo tov. Ivana Bana v Divači za vpokojenje se sklène priporočiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Premesti se Pečka Avgusta provizorno iz Brance v Sežano; Ipvaca Hermana iz Sežane v Štomaž; Fakina Vinka iz Nablazine v Branivo. Imenuje se Silvestra Caharjio iz Orleka prov. vod. v Divači in Josipa Štreklja prov. vod. v Komnu. Na novo se namesti absolv. učit. kandidate: Sardoča v Komen, Pečenka v Nablazino in Mayerja v Orlek. Ker sta ostali še dve mesti nepopolnjeni, ker ni bilo kompetentov, se pooblasti predsedstvo, da imenuje, ako se prosilci oglašijo. —

Glede šole na Brjah pri Gorjanskem se jo sklène otvoriti, kadar zazida občina šol. stavbo po danem načrtu. Poročilo o zgradbah šolskih poslopij na Misliči in v Gorjanskem se vzame na znanje; enako o prireditbi šol. poslopja v Nablazini. — Na poročilo dekanjskega urada v Tomaju, da bo v tomajski dekaniji birma, se sklène o tem obvestiti šol. vodstva. Učiteljici ročnih del v Gabrovici, gdč. Vrčevi se poveri pouk ročnih del tudi na šolah v Tomačevci in Kobljeglavi. Na dopis županstva v Komnu, ki odpoveduje v najem dano šolsko sobo se sklène držati se tozadevne pogodbe. Na dopis g. kurata Čargota iz Nablazine, ki želi imeti več kakor podeljenih mu 80 K zakonite nagrade za pouk verstva, se preide na dnevni red. — Dovolijo se razne poprave šolskih stavb; za poprave v Štomažu pa se sklène poslati tja stavbnega mojstra, ki naj o potrebah poroča; za poprave v Rodiku se pooblasti člana g. Antona Muho. Na številne prošnje tovarišev za premeščenje se sklène razpisati vsa provizorična mesta. Š.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2889. Kranjsko. 1—1

V šolskem okraju Ljubljanske okolice se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje:

1. Učna in voditeljska mesta na enorazrednih ljudskih šolah na Golem, v Notranjih goricah, Podlipi in Rakitni;

2. učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli z začasnim 2. razredom v Škocijanu;
3. nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v St. Jurju;
4. po eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli na Črnučah, na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju in na šestrazredni ljudski šoli v Spodnji Šiški.
Pravilno opremljene prošnje je za vsako službo posebej predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1911.
V kranjski javni ljudskošolski službi se ne stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 15. avgusta 1911.

Št. 1620. 1—1
V kamniškem šolskem okraju se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje:
3. učna in voditeljska mesta na enorazrednih ljudskih šolah v Spitaliču, Pečah in Krtini (zadnje samo za moške prosilce);
2. nadučiteljske službe na dvorazrednih ljudskih šolah na Brdu in v Vodichah in na štirirazredni ljudski šoli v Domžalah;
3. po eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Zgornjem Tuhinju in na štirirazredni ljudski šoli v Domžalah.
Pravilno opremljene prošnje za te službe je za vsako posebej predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1911.
V kranjski javni ljudskošolski službi se ne stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.
C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 15. avgusta 1911.

Št. 2133. 1—1
Na petrazredni ljudski šoli v Ribnici razpisuje se v stalno nameščenje učno mesto s postavnimi prejemki, omejeno na moške prosilce.
Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.
Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 26. septembra 1911.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 14. avgusta 1911.

Št. 2132. 1—1
Na dvorazredni ljudski šoli v Fara Vasi se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.
Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.
Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 26. septembra 1911.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 14. avgusta 1911.

Št. 2224. 1—1
Na enorazredni ljudski šoli v Kuželju razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.
Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.
Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 26. septembra 1911.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 16. avgusta 1911.

Št. 2223. 1—1
Na petrazredni deški ljudski šoli v Ribnici se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.
Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravino opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 26. septembra 1911.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 14. avgusta 1911.

Št. 2179. 1—1
Na pet razredov razširjeni dekliški ljudski šoli v Ribnici razpisuje se v stalno nameščenje učno mesto s postavnimi prejemki.
Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.
Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predložijo do 26. septembra 1911.
C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 16. avgusta 1911.

Št. 317. Štajersko. 1—1
Na šestrazredni, s prov. paralelko k 6. razredu, v drugem plačilnem razredu stoječi ljudski šoli pri Sv. Petru pri Radgoni se stalno namesti učiteljska služba.
Obih deželnih jezikov popolnoma zmožni prosilci, oziroma prosilke za to mesto naj vložijo svoje z zrelostnim spričevalom, spričalom o učiteljski usposobljenosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene prošnje službenim potom do 30. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Petru pri Radgoni.
C. kr. okrajni šolski svet Gornja Radgona, dne 16. avgusta 1911.

IV. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznicu.

Najugodnejši češki nakupni vir.
Jesen 1911!

V. J. Havliček a bratr Kopelji, Poděbrady (Češko)
slavnoznani izvozni dom, pošilja franko novo zbirko vzorcev modnega blaga, cefirov in sukna
opreme za neveste, Havličekove tkanine, damasta, brisalk, robcev, garnitur itd.
Vzorci franko.

Jesenske novosti 1911!

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K.
Specialiteta: Po-bradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.
Založeno l. 1887.
XXV. letnik.

Pišite po vzorce!

Zahvala.

Vodstvo društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ je izročilo podpisani 1500 kron kot po pravilih določeni donek po smrti njenega moža Edvarda Becka.
Čestitemu društvenemu vodstvu izrekam najlepšo zahvalo, vsem štajerskim učiteljem in učiteljicam pa priporočam pristop k temu dobrodelnemu društvu.
Sv. Margareta ob R., 20. avgusta 1911.
Josipina Beckova
učit. vdova.

Prihranite mnogo denarja

če naročite sukno in modno blago naravnost od eksportne tvrdke
Humpolec (Češko)

Vzorci na zahtevo gratis na vpogled

J. Jax

Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Priporočajte in širite naš list!

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. — Prezema vsa v to stroko spadajoča dela.

P. n.

S tem se usojam javljati, da sem svojo **spedijsko trgovino** z današnjim dnem **opustil**.

Ves inventar sem prodal tvrdki

Spedijska in komisijska tvrdka „Balkan“

d. z. o. j.

Podružnica v Ljubljani — (Centrala v Trstu)

in bo ta družba tudi vsa tekoča opravila izvršila v svojem imenu in na svoj račun.

P. n. naročnikom se najtopleje zahvaljujem za izkazano mi zaupanje in prosim, naj to naklonjenost v polni meri blagohotno ohranijo tvrdki „Balkan“.

Z velespoštovanjem

J. Škerlj.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in dvorazrednice po	K —50
od tri- do osemrazrednice po	—60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—25
Cesarska pesem, čveteroglasna	—14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4—
Besedilo k Adamičevi spevoigri	—10
Štupar, O prvinah in spojinah	1-50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—20

Mladinski spisi:

A. Rapč: Mladini I.	1—
J. Slapšek: Spisi Mladikovca Julčka I.	1—
E. Gangl: Zborni spisi za mladino I.	1—
A. Rapč: Dano	1—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Ljubljana, Frančiškanska ulica štev. 8.

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah.
Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrtce. Razne mape za uradne spise, za šol. maticce iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.